

Universiteit
Leiden
The Netherlands

The phonology of Proto-Central Chadic : the reconstruction of the phonology and lexicon of Proto-Central Chadic, and the linguistic history of the Central Chadic languages

Gravina, R.C.

Citation

Gravina, R. C. (2014, December 16). *The phonology of Proto-Central Chadic : the reconstruction of the phonology and lexicon of Proto-Central Chadic, and the linguistic history of the Central Chadic languages*. LOT dissertation series. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/30139>

Version: Corrected Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/30139>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/30139> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Gravina, Richard

Title: The phonology of Proto-Central Chadic : the reconstruction of the phonology and lexicon of Proto-Central Chadic, and the linguistic history of the Central Chadic languages

Issue Date: 2014-12-16

Nederlandse Samenvatting

Het doel van deze studie is de fonologie van Proto-Centraal Tsjadisch te reconstrueren. Centraal Tsjadische talen worden in Tsjaad, Kameroen en Nigeria gesproken en vormen een van de primaire takken van het Tsjadisch; Tsjadisch is een taalfamilie binnen het Afroaziatisch. Centraal Tsjadisch kent een veel grotere fonologische diversiteit dan de rest van het Tsjadisch. Eerdere reconstructies hadden vooral betrekking op het medeklinkersysteem. Deze studie behelst het klinkersysteem. De studie omvat een reconstructie van het Centraal-Tsjadische klanksysteem (zonder toon of klemtoon), zowel op het niveau van de subgroepen en het proto-Tsjadisch. Bovendien levert deze studie een gedetailleerde subclassificatie van het Tsjadisch en een reconstructie van meer dan 200 lexicale items.

Tsjadische talen worden in het algemeen beschreven met weinig onderliggende klinkers, meestal twee, in een enkel geval slechts een (Barreteau 1988, Bow 1999). Aan de oppervlakte zijn er echter veel meer klinkers. Daar zijn twee oorzaken voor. Een oorzaak is de invloed van gelabialiseerde en gepalataliseerde medeklinkers op de klinkers. Een tweede oorzaak is de klinkerharmonie op woordniveau die klinkers doet veranderen naar voorklinkers of geronde/achterklinkers.

Klinkerharmonie worden binnen de Tsjadistiek aangeduid met de term 'prosodie'. Ik laat in deze studie zien dat er talen zijn waarvoor de palatalisatie van de medeklinkers veroorzaakt wordt door zo'n prosodie.

Op basis hiervan catalogiseer ik de Centraal-Tsjadische talen in vier systemen: Ten eerste het Klinkerprosodie systeem dat gekenschetst wordt door aanwezigheid van klinkerharmonie; ten tweede het Medeklinkerprosodiesysteem met talen met grote aantallen gepalataliseerde en gelabialiseerde medeklinkers. Ten derde het Gemengde prosodiesysteem waarin de kenmerken van de eerste twee systemen voorkomen, en ten vierde het Kotokosysteem zonder actieve prosodieën.

In de huidige Centraal-Tsjadische talen maar ook in hun geschiedenis is er een grote interactie tussen de klinkersystemen, de medeklinkersystemen en de prosodieën. Een zinvolle historische vergelijking vereist allereerst begrip van de rollen van de drie systemen in de individuele talen.

Het is dan ook onze taak om niet alleen de onderliggende klinkers en medeklinkers van het Centraal-Tsjadisch te reconstrueren maar ook de ontwikkeling van de gelabialiseerde en gepalataliseerde medeklinkers, en tevens de palatale en labiale prosodieën

De belangrijke resultaten van deze studie zijn de volgende: Ten eerste de reconstructie van een palatalisatieprosodie voor het Proto-Centraal Tsjadisch. Evidentie hiervoor is terug te vinden in de harmonie van voorklinkers in Klinkerprosodietalen en in de palatalisatie van medeklinkers in Medeklinkerprosodietalen.

Het tweede resultaat is dat de klinkerharmonie van geronde/achter klinkers en de labialisatie van labiale medeklinkers terug te voeren zijn op een recentere ontwikkeling van een labialisatieharmonie in het proto-Centraal Tsjadisch hetgeen weer het gevolg is van processen die betrekking hadden op gelabialiseerde velaren.

Een derde resultaat is de reconstructie van drie (onderliggende) klinkerfonemen voor het proto-Centraal Tsjadisch. Dit systeem bleef overeind in de Medeklinkerprosodietalen maar werd gereduceerd tot een twee-klinker-systeem in de Klinkerprosodietalen.

Het boek is verdeeld in drie delen. In deel I (eerste vier hoofdstukken) geef ik de achtergrondinformatie voor de studie. Hoofdstuk 1 noemt de doelstellingen van de studie en de gevolgde methodologie. tevens plaats ik de Centraal-Tsjadische volkeren geografisch en cultureel en noem ik de bronnen die voor deze studie zijn gebruikt. Hoofdstuk 2 behandelt de genetische en areale classificaties gebaseerd op eerder onderzoek en de belangrijkste taalveranderingen ten gevolge van taalcontact. Hoofdstuk 3 presenteert de genetische subclassificatie die ik hanteer in deze studie inclusief bewijs voor de regelmatige klankwetten. Ik behandel hier ook een aantal interessante en ongebruikelijke historische processen zoals vervangende reduplicatie en prefigering. Hoofdstuk 4 bespreekt de bestaande fonologische literatuur over het Centraal Tsjadisch voor zover relevant voor deze studie.

Deel II, hoofdstukken 5 tot 9, gaat over de typologie van de fonologische systemen van de Centraal-Tsjadische talen en presenteert de belangrijkste fonologische kenmerken van de meeste talen en van de gereconstrueerde subgroepen. Hoofdstuk 5 behandelt de Klinkerprosodietalen met hun

klinkerharmonie; hoofdstuk 6 de Medeklinkerprosodietalen met hun complexe systemen van palatalisatie en labialisatie van consonanten; hoofdstuk 7 de talen met Gemengde systemen die klinker-en medeklinkerprosodie combineren, en hoofdstuk 8 de Kotoko talen die noch klinkerprosodie noch medeklinkerprosodie kennen. Hoofdstuk 9 vat de fonologische kenmerken van de talen en hun prototalen samen.

In deel III, hoofdstukken 10 tot 13, komt de reconstructie van proto-Centraal-Tsjadisch aan de orde. De reconstructie van het consonantsysteem staat in hoofdstuk 10. Hoofdstuk 11 behandelt de labiale en palatale prosodie en hoofdstuk 12 de reconstructie van het klinkersysteem. Hoofdstuk 13 vat het proto-Tsjadisch fonologische systeem samen en suggereert een scenario voor de geschiedenis van de Centraal-Tsjadische volkeren waarin volksverhuizingen, taalverandering en taalcontact hun plaats krijgen.

Alle gegevens waar de reconstructies op zijn gebaseerd zijn, zijn beschikbaar in het gegevensbestand op de volgende website <http://centralchadic.webonary.org/>. Een selectie van het Proto-Centraal Tsjadisch lexicon met de belangrijkste isoglossen en leenwoorden kunt u vinden in <http://protocentralchadic.webonary.org/>.